

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1887. Första Kammaren N:o 7.

Onsdagen den 23 Februari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollet för den 16 i denna månad.

Upplästes och godkändes lagutskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

N:o 4, angående jemkning af den på hemman å landet hvilande inqvarteringsbörda under fredstid; och

N:o 5, om ändrad lydelse af 17 kap. 12 § handelsbalken.

Upplästes och godkändes Riksdagens kanslis förslag dels till Riksdagens skrifvelse, n:o 1, till Konungen, angående val af justitieombudsman och suppleant för honom, dels ock till Riksdagens förordnanden:

N:o 2, för borgmästaren m. m. Eskilander Thomasson att vara Riksdagens justitieombudsman; och

N:o 3, för häradshöfdingen m. m. Sebastian Oskar Gustaf Bergius att vara Riksdagens justitieombudsmans suppleant.

Efter föredragning af ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, n:o 76, med delgifning af samma kammares beslut öfver dess tillfälliga utskotts nedannämnda utlåtanden:

N:o 2, i anledning af förslag om förändradt sätt för utbetalning af pensioner från folkskolelärares pensionsinrättning m. m.; och

N:o 3, i anledning af förslag om utfärdande af föreskrifter rörande tiden för löners och arfvodens utbetalande till lärarepersonalen vid rikets folkskolor, mindre folkskolor och småskolor,

beslöt Första Kammaren, på hemställan af friherre af Ugglas, att hänvisa dessa ärenden till sitt tillfälliga utskott n:o 2.

Anmäldes och bordlades

Statsutskottets utlåtanden:

N:o 13, angående regleringen af utgifterna under riksstatens första hufvudtitel;

N:o 14, angående regleringen af utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel; och

N:o 15, angående regleringen af utgifterna under riksstatens tredje hufvudtitel;

Bankoutskottets memorial n:o 2, angående verkställd granskning af riksbankens tillstånd och förvaltning; samt

Lagutskottets utlåtanden:

N:o 13, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 17 kap. 4 § handelsbalken; och

N:o 14, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om den s. k. indigenatsrättens upphäfvande.

Upplästes ett inlemnadt läkarebetyg af följande lydelse:

Att ledamoten af Riksdagens Första Kammare herr statsrådet m. m. *F. F. Carlson* till följd af en ådragen akut luftrörsinflammation (*Bronchitis acuta*) icke får för närvarande och tills vidare lemna sitt hem, detta intygas å läkareed. Stockholm den 19 Febr. 1887.

Oskar Th. Sandahl,
Med. d:r och prof.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande statsutskottets den 18 och 19 innevarande februari bordlagda utlåtande n:o 9, angående föreslagna statsbidrag till vägars anläggning och förbättring, bro- och hamnbyggnader, vattenkommunikationer och torrläggning af vattensjuka marker, samt angående villkoren för sådana statsbidrag så äfvensom odlingslåns åtnjutande.

1 punkten.

*Anslag till
väganlägg-
ningar och
vägförbättrin-
gar.*

Herr Nyström: Då i denna fråga gjorda utredningar tydligt ådagalägga, att ett stort behof af anslag till väganläggningar förefinnes; då de sydliga och mellersta orterna af Sverige redan hafva fått jernvägar och landsvägar, och der således icke så stora behof af dylika anslag förefinnas som i nordligare orter, då man bör kunna vänta, att de nordliga delarne af landet sättas i jem-bredd med de sydligare och mera välbelägna orterna; då Konungens befallningshafvande i de norra länen funnit, att ett behof af högre väganslag gör sig mer och mer gällande, så att de till och med ingått till Kongl. Maj:t med framställning i ämnet der-

om, att anslaget för 1888 måtte höjas till 1 million kronor; då vidare väg- och vattenbyggnadsstyrelsen tillstyrkt detta och intygat, att väganläggningarna fordra minst detta anslag, och då slutligen i motioner, väckta inom Riksdagens båda kamrar, af riksdagsmän från olika län ytterligare blifvit framhållet, att ett stort och otillfredsställt behof i detta afseende råder här i landet, så hade man haft skäl att vänta, att utskottet, med mindre hårdhet mött de framställningar, som i denna fråga blifvit gjorda, att nemligen anslaget blifvit höjdt till hvad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt Konungens befallningshafvande önskat. Åtminstone hade utskottet kunnat vara så tillmötesgående, att det hade höjt anslaget i någon mån utöfver hvad Kongl. Maj:t äskat. Statsutskottet har deremot helt enkelt utan några, såsom mig synes, giltiga skäl afstyrkt allt afseende å min m. fl:s motioner i denna fråga. Är det väl något skäl för afslag att anslaget till väganläggningar blifvit höjdt från 300,000 till 600,000 kronor? Dessa 600,000 kronor hafva i alla fall icke räckt till. Statsutskottet erkänner visserligen, att det råder ett stort behof af sådana anslag, och i konsekvens dermed hade utskottet bort säga, att något måste göras för dessa behofs tillfredsställande; men så har emellertid icke skett. Utskottet uttalar dessutom en åsigt, som, enligt min tanke, är så stridande emot rättvisa och billighet, att jag icke kan annat än på det djupaste beklaga, om densamma skulle delas af Riksdagen. Utskottet säger nemligen, att hädan- efter, sedan kommunikationerna i södra och mellersta Sverige genom jernvägar och landsvägar blifvit betydligt förbättrade, skola de anslag, som lemnas, icke utgå med $\frac{2}{3}$ af kostnaden, såsom Riksdagen hittills ansett lämpligt, utan med ännu mindre belopp. Utskottet har sig således icke bekant, huru svårt det är, i synnerhet inom de norra länen, att anlägga vägar, då i de flesta fall anslaget, som är beräknadt efter $\frac{2}{3}$ af kostnadsbeloppet, icke räcker ens till hälften. Och bevisligt är, att anslagen i vissa fall icke räckt ens till $\frac{1}{5}$ af kostnaden. Så var åtminstone förhållandet med anslaget till en brobyggnad i närheten af Torne elf. Den kostade 25,000 kronor i stället för beräknade 5,000 kronor. Det är emot denna af utskottet uttalade åsigt, som jag i första hand ber att få protesterad, och hoppas, att den icke måtte vinna insteg uti Riksdagen. Det är icke nog med, att rikets södra och mellersta delar fått jernvägar utan att behöfva lemna ett enda öre såsom bidrag till inköpande af därför erforderlig mark, utan nu vill man slägga de nordligare och mera aflägsna delarne af landet, hvilka äro betydligt eftersatta i afseende å allt hvad som hör till kommunikationsväsendet, att de skola kostnadsfritt lemna dylik mark till jernvägar och anlägga andra vägar mot mindre statsbidrag än hittills förunnats. Detta är en uppenbar orättvisa, för hvilken vi i fjor, hvad upplåtelse af mark till jernvägar beträffar, böjde oss för att åtminstone få något. Samfärdseln i de

Anslag till väganläggningar och vägförbättringar.

(Forts.)

*Anslag till
väganlägg-
ningar och
vägförbättrin-
gar.*

(Forts.)

norra orterna blifver vanligen fyra gånger dyrare än i de delar af landet, der jernvägar finnas. Man kan väl icke under sådana förhållanden betunga rikets nordligare invånare så, att det blir för dem nära nog omöjligt att få vare sig jernvägar eller andra vägar.

Om statsutskottets ledamöter hade velat taga en fullständigare kännedom om de norrländska förhållandena, skulle ganska värderika upplysningar kunnat lemnas, hvilka helt säkert hade stämt utskottet mildare och mera tillmötesgående emot hvad som nu blifvit begärddt. Jag tror att, om några af de yngre utskottsledamöterna ville göra en vandring genom dessa trakter och de fått erfara, hvilka mödor och svårigheter befolkningen har deruppe, då den skall taga sig fram på obrutna vägar, så skulle de helt säkert kunnat inverka på sina kamrater. Men man kan icke vänta annat, då ju ingen af statsutskottets ledamöter är från norra Sverige. I det öfriga Sverige har hvar och en, kan man säga, väg till sin dörr och är dessutom i tillfälle att med stor fördel begagna sig af jernvägarne. Jag skulle kunna omtala för herrarne, huru förhållandena äro i de nordligare provinserna, i synnerhet de hvilka bebos af våra finnar, huru de, oakadt många af deras hemman äro anlagda för öfver 100 år tillbaka och oakadt hemmansegarne få deltaga i vägunderhållet och vägbyggnaden, icke kunna begagna sig här af, då de icke hafva några ordentliga vägar, som leda till de allmänna farvägarne. Det har händt, att dessa hemmansegare, som skola underhålla vägarne, icke kunna komma dit med sina dragare, utan fått öfverlemnas arbetet åt någon annan, som dock genom sin försumlighet åstadkommit, att länsmannen låtit verkställa lagningen, hvilket ibland medfört stora kostnader och, då tillgångar saknats, utmätning, ja helt nyligen af flere kokreatur, för att gälda 15 kronors lagningskostnad och den dryga utmätningens kostnad. Det har vidare händt och händer, ännu att invånarne i dessa byar få bära sina aflidne ganska långa vägar, ja, en å två mil öfver mark och moras, innan de få dem jordade. De starkaste män i trakten uppbådas. De hänga då de ofta nog ganska tunga kistorna med liken på stänger och bära sedan liket två man i sänder på de besvärliga och oländiga stigarne. Då de slutligen komma fram, äro de ofta uttröttade, och har detta mången gång framkallat blodspottningar, och mången har till och med fått tillsätta lifvet genom dessa likfärder.

Under sådana förhållanden hade man väl haft skäl att hoppas, att utskottet hade beviljat hvad som i motionen blifvit begärddt. Men det kan naturligtvis icke vara annat än okunnighet som gjort, att utskottet varit så ovilligt stämddt mot ett förslag, som så tydligt motiverats, som det nu framlagda, hvarigenom de nordligare delarne af landet blefve ställda i något mera jembredd med de sydliga och mellersta orterna, än nu är för-

hållandet, samt de sydligare, som också behöfva vägar, äfven erhållit hvad behofvet oundgängligen kräfver.

Anslag till väganläggningar och vägförbättringar.
(Forts.)

Jag måste följaktligen fortfarande yrka bifall till motionens syfte, under förhoppning att regeringen till nästa Riksdag inkommer med ett förslag i detta ämne, som är mera tillfredsställande än det nu framlagda och innefattar yrkande på en million kronor för ifrågakvarande ändamål.

För närvarande inskränker jag mig att begära proposition på, att detta anslag måtte för år 1888 höjas till 800,000 kronor.

Grefve Sparre: I början af sitt anförande sökte den föregående talaren att göra hela denna sak till en fråga, som rörde endast de nordliga länen af landet; men han erkände dock emot slutet, att den angick hela riket, och detta med rätta. Han ville vidare påstå, att statsutskottet icke tagit hänsyn till de framställningar, som i detta afseende blifvit gjorda, och de stora behof, som här vid lag förefinnas. Jag ber då att få fästa uppmärksamheten på, att statsutskottets förslag, i likhet med Kongl. Maj:ts proposition, innehåller en förhöjning af anslaget med $\frac{1}{5}$ utöfver det belopp, som under nästföregående år blifvit beviljadt.

Vidare anhåller jag att få fästa uppmärksamheten derpå, att ifrågakvarande anslag till vägbyggnadsfonden, som för åren 1867—1874 varit bestämdt till endast 150,000 kronor, derefter höjts, för åren 1875—1881 till 200,000 kronor, för åren 1882 och 1883 till 300,000 kronor, för åren 1884 och 1885 till 400,000 kronor samt för åren 1886 och 1887 till 500,000 kronor, allt årligen; och att sammanlagda beloppet af denna fond och de anslag, som särskildt blifvit för vissa företag anvisade, utgjorde:

för 1881.....	245,000 kronor,
1882.....	387,000 »
1883.....	380,000 »
1884.....	439,687 »
samt för 1885 och 1886.....	500,000 »

samt att nu föreslås, som sagdt, en förhöjning af anslaget till 600,000 kronor. — Man ser således af dessa siffror, att förhöjningarne på detta anslag icke varit obetydliga, utan att de tvärt om hafva vuxit ganska hastigt.

Vidare nämnde den ärade motionären, att det nu blifvit ifrågasatt ett högre bidrag, än förut, från de byggnadsskyldige i orterna. Det är emellertid icke fallet. Man har endast i motiveringen, så att säga, kursiverat det lilla ordet »högst», hvilket ord återfinnes i alla föregående utlåtanden i denna sak under många år.

Jag tillåter mig att yrka bifall till statsutskottets förslag.

Anslag till
väganlägg-
ningar och
vägförbättrin-
gar.
(Forts.)

Herr Casparsson: Beträffande det slut, hvartill utskottet kommit, har jag ingenting att anmärka. Jag tror att man, i fråga om sådana anslag som de här förevarande, får »åka sakta i backarne» och sålunda icke öka dessa summor alltför mycket. Beträffande den tanke, som utskottet inlagt i sin motivering, att man nemligen skulle taga kommunernas och landstingens bidrag i anspråk, kan jag icke underlåta att deremot uttala mina betänkligheter. Det klagas, med fullt skäl, öfver att kommunernas utgifter mer och mer stiga, och då landstingens visa samma tendens äfven, torde det icke vara lämpligt att ytterligare lägga tunga på dem. Under sådana förhållanden vill jag hoppas, att Kongl. Maj:ts regering måtte komma att begagna den utväg, som statsutskottet här antydt, med den största betänksamhet.

Något annat yrkande än bifall till utskottets förslag har jag naturligtvis icke att göra.

Herr Biesert: Jag instämmer med den förste ärade talar-
ren i det afseende, att det hade varit lyckligt, om statsutskottet
kunnet något mera tillmötesgå de af såväl motionärerna som
väg- och vattenbyggnadsstyrelsen gjorda framställningar om för-
höjandet af ifrågavarande anslag, i synnerhet som ett verkligt
behof här föreligger. Det synes mig endast vara med rättvisa
och billighet förenligt att de orter, som icke kommit i åtnjutande
af jernvägar, måtte få något bidrag af staten, så att dessa orter
må erhålla farbara landsvägar. Jag har sjelf varit i tillfälle att
se, hvilken skilnad det blifvit uti samfärdseln i de orter, der vä-
garne blifvit förbättrade.

Jag skall icke vidare yttra mig i denna fråga, utan anhåller
endast att få instämma med herr Nyström i hans yrkande om
ifrågavarande anslags höjande till 800,000 kronor.

Efter härmed slutad öfverläggning gjorde herr greffen och
talmannen enligt de derunder framställda yrkandena propositioner,
först på godkännande af förevarande punkt och vidare derpå
att kammaren skulle bifalla hvad utskottet deri hemställt med
den ändring, att beloppet 600,000 kronor höjdes till 800,000
kronor, på sätt herr *Nyström* föreslagit.

Herr greffen och talmannen upprepade sedermera propo-
sitionen på godkännande af ifrågavarande punkt och förklarade
sig finna denna proposition med öfvervägande ja besvarad.

Herr Biesert begärde votering, i anledning hvaraf upp-
sattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af föl-
jande lydelse:

Den, som godkänner första punkten i statsutskottets utlå-
tande n:o 9, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

*Anslag till
väganlägg-
ningar och
vägförbättrin-
gar.
(Forts.)*

Vinner nej, bifalles utskottets hemställan med den ändring, att beloppet 600,000 kronor höjes till 800,000 kronor.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 70;

Nej — 26.

2—5 punkterna

Godkändes.

Föredrogs ånyo och godkändes statsutskottets den 18 och 19 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 10, angående statsanslag till fullbordande af hamnbyggnaden vid Stora Rör å Öland.

Föredrogs å nyo statsutskottets den 18 och 19 innevarande februari bordlagd utlåtande n:o 11, i anledning af väckta motioner om bildande af en fond till underlättande af laga skiften i riket.

*Om bildande
af en fond
till underlätt-
tande af laga
skiften.*

Friherre von Vegesack: Jag har blifvit något besviken i de förhoppningar jag hyste, att statsutskottet skulle med mera välvilja, än dess utlåtande här gifver vid handen, behandla den motion, som blifvit afgifven af representanter för icke mindre än tio särskilda län, och som framkommit i den goda afsigten att söka bereda hjälp till laga skiftens verkställande åt den stora mängd af mindre jordegare inom rikets olika delar, hvilka med afseende på jordens mindre bördighet äro sämre lottade. Å de bördigare trakterna inom riket hafva dessa skiften kunnat fortgå, ehuru väl de äfven der hafva väckt många och stora bekymmer för de dryga kostnader, som med dem äro förenade. Men i de trakter, som äro mindre lyckligt lottade, och der jordegaren till följd af jordens magerhet endast med största möda kan af jorden förskaffa sig sitt lifsuppehälle, der kunna icke laga skiften

Om bildande
af en fond
till underlåt-
tande af laga
skiften.
(Forts.)

ske, emedan kostnaderna därför äro för de små jordegarne rent af ruinerande. Mycket hårdt måste det kännas för den eller de jordegare inom ett skifteslag, som mot sin vilja blifvit tvungna att deltaga i ett laga skifte, att, när skiftet är slut, se sig nödsakade att lemna sin jordtorfva just derföre att de icke kunna åstadkomma den liqid, som på dem belöper af kostnaderna för skiftet.

Utskottet har icke vidrört den summas storlek, som i motionen är begärd att årligen utgå såsom lån för bidrag till laga skiften. Summans storlek spelar också icke någon väsentlig rol, då det icke är fråga om annat än *lån*, och i jemförelse med de stora fördelar, som med dessa medel skulle kunna vinnas.

Deremot har utskottet mera fäst sig vid, så att säga, de formella olägenheter, som skulle kunna föranledas af dylika låns beviljande genom den, såsom utskottet säger, under längre tid fortlöpande tysta förmånsrätt, som skulle vara med denna lånefond förenad. Det är nog ett skäl. Men sådan förmånsrätt fins ju redan medgifven genom lagen af den 1 maj 1885 rörande bidrag till utflyttning eller ersättning för odling eller vanhäfd å jord m. m.

Äfven de lån, jordegare erhålla från odlingslånefonden för upphjelpande af sitt jordbruk, utgå med förmånsrätt framför andra. I en sådan sak som denna är det en absolut nödvändighet att få en sådan fond, som jag här haft äran föreslå. Ty äfven om det inkast skulle möta, att dessa förmånsrätter skulle inskjutas framför inteckningar, som möjligen kunna finnas i egendomen, så är det väl temligen klart, att en inteckningshafvare hellre ser, att den jord, i hvilken han har inteckning, blir förbättrad, än att han sjelf blir tvungen att öfvertaga denna egendom, då den icke längre mägtar betala annuiteterna. Utskottet säger: »Staten har ock i någon mån behjertat detta förhållande genom anvisande af de understöd af allmänna medel till utflyttningar i följd af laga skiften, hvilka utgå enligt kongl. kungörelsen den 27 september 1861 och, särskildt hvad Gotland beträffar, kunna, då utflyttningarne visa sig medföra mer än vanlig kostnad, förhöjas på grund af kongl. kungörelsen den 1 oktober 1875.» Jag erkänner, att det är en förmån för Gotland, och jag tillönskar min fäderneö alla de fördelar den möjligen kan få. Men min motion skulle aldrig hafva framkommit, om den berört Gotland ensamt. Den har icke något lokalt intresse utan berör, med undantag af Skåne, som redan undergått laga skifte, rikets öfriga provinser, och den fråga, som nu är framlagd, hafva jag och mina meningsfränder ansett vara af sådan betydighet, att den icke kan undanskjutas.

Jag är ingen vän af de vid hvarje riksdag återkommande förslag att besvara Kongl. Maj:t med skrivelser. Men i denna fråga har jag ansett en sådan skrifvelse vara af behofvet påkal-

lad icke allenast för bildande af den i motionen nu önskade länefonden af statsmedel, utan äfven för att möjligen underlätta ordnandet af det förslag till landtmäteristatens omorganisation, som nu ligger hos Kongl. Maj:t under behandling.

Det är på grund deraf jag yrkar afslag å statsutskottets förslag och vågar hos herr grefven och talmannen anhålla om proposition derpå, att *Riksdagen ville med underdånig skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t tücktes efter föregången utredning, så fort ske kan, förelägga Riksdagen förslag till bildande af en länefond i ändamål att genom förskotterande af landtmäteriarfvoden för laga skiften understödja skiftesverkets fullbordande.*

Om bildande af en fond till underlättande af laga skiften.

(Forts.)

Herr Nyström: Jag anhåller att äfven i denna fråga få yttra några ord. Det är allmänt bekant, att skiftesverket i riket har fört vårt jordbruk till en mycket hög ståndpunkt i jämförelse mot förut. Vi veta också, att det under dessa särdeles bekymmersamma tider är mycket svårt för skiftesdelegare, icke blott för den sökande utan i synnerhet för dem, som tvingas att ingå i laga skifte, att utgöra de dermed förenade dryga kostnader.

Utskottet har nu icke velat lyssna till motionärernas framställningar i denna sak, utan i stället afstyrkt förslaget, och detta på två skäl. Det ena, att staten lemnar bidrag för utflyttningar i följd af laga skifte; och det andra, att man genom denna länefond skulle skapa en ny tyst förmånsrätt.

Hvad det förra skälet beträffar, är det icke alls gällande för de skiften, der inga utflyttningar komma i fråga, och icke heller af särdeles betydelse för andra skiften, ty detta understöd för utflyttningar, som kan utgöras in natura, skulle med stor lätthet kunna undvaras, endast delegarne fingo nedsättning eller lindring i kostnadernas utgörande i öfrigt.

Hvad åter angår det andra skälet, eller frågan om den tysta förmånsrätten, så, om det verkligen var skäl att bevilja förmånsrätt för odlingslånen, hvilka kunna gå till vida större belopp, torde det vara ännu mera skäl att göra det i afseende å dessa lån till bestridande af skifteskostnaderna. Härtill kommer dessutom, att staten, som tvingar delegare att ingå i skiften, borde och skulle genom den önskade länefonden betydligt underlätta skiftena för desamma.

Vi veta, att, såsom ock af de vid motionen fogade tabellerna synes, ännu återstår kanske en femtedel af rikets ytvidd att skifta, och att kostnaderna härför äro beräknade att uppgå ända till 10 millioner kronor. Om konjunkturena fortfara att vara så bedröfliga som de nu äro, så blir det en stor svårighet för folket att kunna utgöra denna tunga, hvartill de fleste tvingas mot sin vilja. Större delen af Lappland samt många byar i Norrbotten och Vesterbotten och sydligare län äro ännu oskiftade. Der torde det ofta komma att hända att en eller flere skiftesdelegare, hvilka

Om bildande af en fond till underlättande af laga skiften.

(Forts.)

måste ingå på de andras vilkor, slutligen, när landtmätaren, som icke kunnat verkställa skiftet för intet, eller har råd att vänta i årtal och tvingas att söka ut sin fordran, nödgas skiljas från både sin lösegendom och sin fastighet för betäckande af dessa kostnader. Kunnat vi icke gå någon medelväg för att bringa någon hjälp, då så litet fordras som här, eller endast en försträckning, som sedermera återfås med ränta? Jag kan icke förstå, hvarföre statsutskottet äfven i denna fråga varit så obevekligt. Det är icke landtmätarne, som det här afses att hjälpa. De få nog ut sitt arfvode. I värsta fall kunna de tvinga ut det medelst utmätning och på så vis störta den ene efter den andre. Och ehuru det nu är sjelfva jordbrukarne, som sålunda störtas, har utskottet icke velat göra något för att i denna nöd bringa hjälp!

En skrifvelse till Kongl. Maj:t kunde väl saken ändå förtjena. Jag anser detta vara så mycket mera af behovet påkalladt, som ett annat i kongl. statsverkspropositionen omnämndt och af landtmäteristyrelsen tillstyrkt förslag ligger hos Kongl. Maj:t, hvilket afser att skifteskostnaderna skulle nedsättas till $\frac{2}{3}$ och att dessa $\frac{2}{3}$ skulle förskjutas af staten med återbetalningsskyldighet för skiftesdelegarne inom vissa år efter skiftets afslutande. Detta förslag, jemväl understödt af flere konungens befallningshafvande framläggas af regeringen antagligen vid nästa riksdag, och det vore derföre högeligen önskvärdt, om samma förslag kunde företagas i sammanhang med nu förevarande fråga. Men Kongl. Maj:t torde måhända icke föreslå någon sådan lånefond, som här ifrågasatts, om icke Riksdagen aflåter en underdänig skrifvelse i ämnet.

Jag anhåller derföre hos eder, mine herrar, att I åtminstone måtten gå oss så mycket till mötes i denna sak, att I nu beslutet en sådan skrifvelse, som af den föregående talaren blifvit begärd, och hvori jag, för min del, helt och hållet instämmer.

Grefve Sparre: För några år sedan väcktes ett förslag i enahanda syfte. Det rörde då visserligen endast ett län, nemligen Gotland. Detta förslag afstyrktes af statsutskottet, och dess hemställan tillvann sig äfven Riksdagens bifall.

Den ärade motionären har här anmärkt, att utskottet icke berört sjelfva den föreslagna summan utan mera hållit sig till de formella olägenheter, som äro förenade med förslaget. Det är fullkomligt sant. Summans storlek betyder icke så mycket. Men de formella betänkligheterna hafva syntes utskottet vara mycket afsevärda. Motionären har nemligen föreslagit, att i fråga om statens säkerhet skulle förfaras lika med hvad i afseende å lån ur odlingslånefonden är föreskrifvet. Men att införa en ny tyst förmånsrätt ansåg sig utskottet icke kunna tillstyrka Riksdagen. Utskottet har ingalunda förnekadt den börda, som är förenad med laga skiften, och de olägenheter, som dermed sammanhänga. Men det

har tänkt sig, att valet af den nu föreslagna vägen vore det samma som att söka bota ett ondt med ett ändå värre, och att fastighetskrediten icke obetydligt skulle lida genom att ytterligare tillägga en tyst förmånsrätt. Det är därför utskottet ansett sig icke kunna tillstyrka bifall till det väckta förslaget.

Om bildande af en fond till underlättande af laga skiften.

(Forts.)

Här har nu förslaget så till vida blifvit ändradt, att man begärt en underdånig skrifvelse. Riksdagen aflåter ofta sådana skrivelser, och jag tror man kan säga, utan att blifva motsagd — kanske alltför ofta. Men mig synes, att, om Riksdagen vill besluta en skrifvelse, den bör vara fullt inne i den tankegång, som ligger till grund för denna skrifvelse, så att, då sedermera ett derpå bygdt, antagligt förslag framlägges af Kongl. Maj:t, Riksdagen också accepterar detsamma. Är så icke förhållandet, då är det bättre att icke aflåta skrifvelsen.

Jag anhåller om bifall till utskottets förslag.

Herr Claesson: Den nu föreliggande frågan berör så nära det län, jag tillhör, och icke minst den del deraf, der jag har min närmaste verkningsskrets, att jag icke anser mig hafva rättighet att med tystnad förbigå densamma. I de öfversta socknarne af Kopparbergs län, der storskifte i senare tider egt rum, äro förhållandena nog bra ordnade i förevarande afseende; men i socknarne från och med Mora och nedåt, der storskifte verkställdes för 40—60 år sedan eller ännu längre tillbaka i tiden, är ett sådant oeffterättighetstillstånd i fråga om skiftesläggningen rådande, att den, som sett förhållandena på nära håll, måste förvåna sig, huru något sådant kan kallas skifte. Det har länge varit en orsak till allmänt bekymmer och varit föremål för öfverläggningar på landbruksmöten, hushållningssällskapssammanträden m. fl. tillfällen. Konungens befallningshafvande i länet har ock på senare tiden tagit frågan om hand och gjordt upp ett förslag, enligt hvilket Dalarne skulle indelas i skifteslag, hvaregenom skiften lättare skulle kunna verkställas, och landtmästerstyrelsen har i hufvudsak biträdt detta förslag. Dessa förslag hvilat ännu hos Kongl. Maj:t, och jag vet icke af hvilken orsak de ännu äro oafgjorda. För min del tror jag ock att hvad sålunda föreslagits är ett steg till åstadkommande af de för orten så väl behöfliga laga skiftena, men jag har å andra sidan hört förståndige och med förbållandena väl förtrogne allmogemän förmena, att en sådan skifteslagsindelning icke skulle komma att göra det gagn, som dermed vore afsedt, och i allt fall minskade det högst obetydligt kostnaden vid blifvande laga skiften. Det öfverklagade missförhållandet kan icke hjälpas annat än med laga skifte, en för rättning, som ofta komme att blifva så dyr, att få af de många hemmansegarne skulle kunna väl bära de dermed förenade kostnader. För dem vore då intet annat val än att antingen gå in i skiftet och blifva ruinerade eller ock sälja sitt hemman till vanpris. Detta skulle mycket lätt kunna afhjelpas, om skiftes-

Om bildande af en fond till underlättande af laga skiften.
(Forts.)

delegare förunnades förmånen att erhålla lån på samma vilkor, som äro föreskrifna för odlingslånen ur odlingsfonden eller någon annan dylik fond. Jag förbiser visst icke betänkligheterna med den tysta förmånsrätten, och jag tillät mig att frambålla dessa under 1885 års riksdag vid behandlingen af den fråga, som då förekom. Jag fann emellertid, att Kammaren lätt öfvervann dessa betänkligheter, och jag vet icke hvarför Kammaren ej äfven nu skulle göra det. Jag kan ej såsom statsutskottet göra någon skilnad mellan gagnet af dessa odlingar och gagnet af att få den jord, som nu är på ett oefterrättligt sätt indelad, så ordnad, att en vinstgifvande brukning deraf möjliggöres. Hvilketdera är mest förtjent af uppmuntran torde kunna vara en smaksak, och dessa båda angelägenheter, nemligen odlingshjelp å ena sidan och skifteshjelp å andra sidan, böra ställas i paritet med hvarandra. Då Kongl. Maj:t nog lärer kunna utfinna ett lämpligt sätt att undanröjda de i ämnet framställda betänkligheter, förenar jag mig med dem, som yrkat aflåtande af skrifvelse till Kongl. Maj:t.

Herr Tamm, Hugo: Det lider icke något tvifvel att här föreligger ett ärende med ganska behjertansvärda sidor, men då såsom skäl för bifall till föreslagna fonden anförts, att samma säkerhet skulle finnas för de lån, som ur densamma meddelades, som den hvilken finnes för lånen ur odlingslånefonden, ber jag att få erinra, att så icke är till fullo förhållandet. Till säkerhet för de lån, som utbetalas ur odlingslånefonden, ligger en verklig, ny landvinning, och dessa lån utlemnas icke till högre belopp än högst dikningskostnaden, hvartill sedermera jordegaren skall tillskjuta för den vidare odlingen behöfliga kostnader. Således uppstår såsom säkerhet för det lemnade lånet ett i fast egendom nedlagdt kapital, som är större än lånebeloppet. Mera tvifvelaktigt är deremot, huru vida de förbättringar, som hemmanet erhåller genom skiftet, äro af den betydighet, att verkligen en större säkerhet för det beviljade lånet derigenom uppkommer. Den tysta förmånsrätten, hvarom här är fråga, är dessutom icke så alldeles obetydlig, då för denna fond är föreslaget samma lånevilkor, som för odlingsfonden är faststaldt, d. v. s. att man under 5 år alls icke behöfver erlægga någon ränta eller kapitalafbetalning och att först efter dessa 5 år inträder en amortering med $3\frac{1}{2}$ ‰, hvadan den nu ifrågasatta fonden skulle gifva upphof till en under ganska lång tid fortlöpande tyst förmånsrätt; och det är egentligen på denna grund som statsutskottet icke velat tillstyrka förslaget. För min del får jag liksom grefve Sparre äfven fästa uppmärksamheten derpå, att en skrifvelse till Kongl. Maj:t, sådan den nu yrkas, i alla fall innehåller ett löfte och ett uttalande, att Kammaren dock i någon mån gillar en sådan fonds bildande; och då jag, liksom statsutskottets öfrige ledamöter, icke är af denna mening, ber jag att få instämma i

det af grefve Sparre framställda yrkandet om bifall till statsutskottets hemställan.

Herr Nyström: Till svar på grefve Sparres och den sista talarens anföranden ber jag att få nämna, att hvad den tysta förmånsrätten beträffar, är det ju så allmänt känt, när skifte pågår i ett byalag, att ingen in-teckningsinnehafvare och inga andra fordringsegare kunna gerna vara okunniga derom. Dermed förenade kostnader utgå med förmånsrätt i alla fall, då nemligen landtmäteri- och skiftesförrättare ega rättighet att få utmätning derför inom viss kort tid.

Det är såsom jag förut nämnde icke mindre än 10 millioner kronor, som fordras för återstående skiften i hela riket, hvaraf, såsom herr Claëson nyss nämnde, en icke obetydlig del, nemligen 1 1/2 million kronor, skulle tagas i anspråk för den sydligare delen af Kopparbergs län. Är det då icke skäl att låta Kongl. Maj:t, i sammanhang med andra närliggande frågor, taga i öfvervägande, om icke på detta sätt något kunde åtgöras för lindrande af det stora behof, som här vid lag ifrågakommer. Jag förstår ej, hvarför något sådant skulle ligga så emot ntskottet och Kammaren, och jag hemställer, att den äskade underdåniga skrifvelsen måtte aflätas, synnerligast som vi äro skyldige att göra något för de fattige hemmansegarne i norra Sverige, så att om möjligt byområdena måtte kunna skiftas äfven inom lappmarkerna.

Herr Reuterswärd: Då jag är en af motionärerna, må det tillåtas mig att yttra några ord. Jag hör visserligen icke till dem, som önska att Riksdagen i tid och otid aflåter skrifvelser till Kongl. Maj:t, men förhållandena kunna ibland vara sådana; frågorna kunna vara af den beskaffenhet, att det är omöjligt för enskilde motionärer, likasom för Riksdagen, att åstadkomma en fullständig utredning i en angifven fråga, och i så fall är ingen annan väg öppen än att vända sig till Kongl. Maj:t.

Jag måste protestera mot ett yttrande, som en talare nyss hade, nemligen att, när Riksdagen aflåter en så beskaffad skrifvelse, den dermed har gifvit på hand att den skall acceptera hvad i den vägen framkommer från Kongl. Maj:t. Det vill jag för min del icke erkänna. Men om en fråga erhållit en ordentlig belysning och utredning, må det stå Kammaren och Riksdagen öppet att taga densamma under ny pröfning i det skick den återkommer.

För min del anser jag frågan vara både vigtig och af invecklad beskaffenhet och stå i så nära sammanhang med den frågan, som nyss nämndes, nemligen frågan om landtmäteristatens ordnande, att vi, då det för öfrigt är hög tid att se till hvad vi vilja göra i saken, redan vid denna riksdag böra besluta oss för något, och detta något kan för tillfället icke vara annat än aflå-

Om bildande af en fond till underlättande af laga skiften.

(Forts.)

Om bildande af en fond till underlättande af laga skiften. tandet af den föreslagna skrifvelsen, som jag förmodar Första Kammaren icke billigtvis kommer att motsätta sig. Jag får därför yrka bifall till det af friherre von Vegesack framställda skrifvelseförslaget.

(Forts.)

Herr Carlheim-Gyllensköld: Litet hvar torde vi önska framgång åt det af en talare omnämnda förslag angående landtmäteristatens omorganisation, som nu hvilar till afgörande hos Kongl. Maj:t. För min del tror jag emellertid, att den föreslagna skrifvelsen skulle under minst ett år verka uppskof dermed, emedan en sådan skrifvelse måste remitteras till vederbörande myndigheter, och deras yttranden måste avvaktas, innan något kan afgöras. Jag tror därför att, för hvad jag betraktar såsom en hufvudsak, intet genom den ifrågasatta skrifvelsen är att vinna. Dessutom tager jag mig friheten att påpeka, att jag anser ändamålet kunna vinnas på ett mycket mera rationellt och bättre sätt, om nemligen landtmäteritaxan nedsattes och landtmätarne finge fast lön. Jag tror, att vederbörande skiftesdelegare derutaf skulle hafva samma förmån, som motionärerne nu afse att bereda dem, utan att man behöfver betunga skiftesdelegarnes hemman med ytterligare en tyst förmånsrätt. Detta kan blifva obehagligt för dem samt äfven medföra obehag och betydande uppoffringar för statsverket. Jag inskränker mig till att yrka bifall till utskottets förslag.

Grefve Sparre: Herr grefve och talman, mine herrar! Den föreslagna skrifvelsen, som jag har i min hand, är af följande lydelse: »att Riksdagen ville i underdänig skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes efter föregående utredning, så fort ske kan, förelägga Riksdagen förslag till bildande af en lånefond i ändamål att genom förskotterande af landtmäteriarfvoden för laga skiften understödja skiftesverkets fullbordande».

Här har blifvit yttradt af en föregående talare, att det är svårt för motionärer att utreda denna fråga, och att man icke kan begära, att stora och vidt omfattande frågor skola af dem erhålla samma fullständiga förberedande utredning, som kan påräknas hos Kongl. Maj:t. Man har vidare sagt, att man icke skulle vara bunden af en skrifvelse, som aflåtes till Kongl. Maj:t, och att man icke vore skyldig att obetingadt godkänna, hvad som med anledning deraf komme att föreslås. Detta är fullkomligt sant, det ena lika väl som det andra.

Mig förefaller det emellertid, som om, då Riksdagen beslutar sig för att aflåta en skrifvelse till Kongl. Maj:t, den också utfäster sig att vilja bygga på den grund, som i skrifvelsen förekommer, och denna är i förevarande fall en lånefond. Då jag icke kan tänka mig att staten skulle vilja göra undantag från det vilkor, staten uppställt för andra dylika fonder, och i detta fall nöja sig

med att afstå från den tysta förmånsrätt, den eljest strängt fordrar, måste man antaga att den omförmälda tysta förmånsrätten ligger inne i skrifvelsen. Vid sådant förhållande skulle Riksdagen genom en skrifvelses aflåtande i ämnet förklara sig vilja bygga på den grunden, att det skulle blifva en fond med tyst förmånsrätt, och det är detta jag tror Riksdagen *icke* bör uttala. Vinsten deraf är jag öfvertygad komme att motsägas af vida större olägenheter, och derföre yrkar jag bifall till statsutskottets förslag.

Om bildande af en fond till underlättande af laga skiften.

(Forts.)

Herr Reuterswärd: Äfven jag har tagit del af den föreslagna skrifvelsen. I densamma framställer Riksdagen ganska tydligt, efter mitt förmenande, hvad den önskar, eller att det skulle bildas en lånefond för det angifna ändamålet; men att Riksdagen skulle på förhand föreslå vilkoren för dylika låns erhållande eller öfriga för en sådan lånefond nödiga föreskrifter, eller om det skulle vara *med* eller *utan* tyst förmånsrätt, derom anser jag att Riksdagen nu icke bör uttala sig, emedan Kongl. Maj:t af en sådan skrifvelse skulle kunna draga felaktiga slutsatser om hvad Riksdagen önskar och menar. Och att man i detta fall icke gjort skrifvelsen omständlig tror jag vara riktigt; ty det är möjligt att Kongl. Maj:t finner sådana svårigheter vid att gå Riksdagens önskningsar till mötes, att Kongl. Maj:t icke fäster afseende vid denna skrifvelse. Derpå har jag sett exempel förut, och det i frågor, som varit långt vigtigare än denna.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr grefven och talmannen att derunder yrkats, dels att ifrågavarande utlåtande skulle godkännas, dels ock, af friherre *von Vegesack*, att utskottets hemställan skulle afslås samt att Riksdagen ville i underdånig skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes efter föregående utredning så fort ske kan förelägga Riksdagens förslag till bildande af en lånefond i ändamål att genom förskotterande af landtmäteriarfvoden för laga skiften understödja skiftesverkets fullbordande.

Derefter gjorde herr grefven och talmannen propositioner enligt dessa båda yrkanden samt förklarade sig finna propositionen på utlåtandets godkännande vara med öfvervägande ja besvarad.

Flere ledamöter begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som godkänner statsutskottets utlåtande n:o 11, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Om bildande af en fond till underlättande af laga skiffen. Vinner nej, afslås utskottets hemställan, och antages Friherre von Vegesacks under öfverläggningen framställda förslag i ämnet.

(Forts.) Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 76;

Nej — 29.

Föredrogs å nyo och godkändes statsutskottets den 18 och 19 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 12, i anledning af väckt motion om inköp för statens räkning af jordbruksfastigheter och upptagande af ett inhemskt lån för sådant ändamål.

Föredrogs å nyo och godkändes lagutskottets den 18 och 19 innevarande februari bordlagda utlåtande n:o 11, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t om framläggande af förslag till lag om afveckling medelst administration af gäldbundet bo.

Angående skyldigheten att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll af tingshus m. m. Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande lagutskottets den 18 och 19 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 12, i anledning af väckta motioner om ändring i lagen angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll af tingshus och häradsfängelse den 26 september 1884.

1 punkten.

Herr Söderberg: Som min motion blifvit af lagutskottet afstyrkt och således icke tyckes hafva någon utsigt att gå igenom, afstår jag från att göra något yrkande.

Öfverläggningen angående denna punkt förklarades härmed slutad, och punkten godkändes.

2 punkten.

Herr Söderberg: Vid den utgång, som min motion rönt under förra punkten, anhåller jag att få ansluta mig och yrka bifall till den af herrar J. Bengtson och A. Nilsson afgifna motion i den del, hvarom nu är fråga.

Herr Bergström: Herr greve och talman! I motsats till den föregående talaren får jag yrka bifall till lagutskottets hemställan i 2:dra punkten.

Redan det är en märklig omständighet att innan ännu 3 år förflutit, efter det en lag sådan som den ifrågavarande kommit till stånd, yrkas ändring i densamma.

Jag skall icke tillåta mig att för kammaren genomgå historien om alla de strider, som utkämpats i Riksdagen rörande grunderna för skyldigheten att deltaga i kostnaden för byggande och underhåll af tingshus och häradsfängelse.

Endast derom vill jag erinra, att redan vid den första riksdag, som sammanträdde efter det nya representationsskicket införande, beslöts en underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan, att Kongl. Maj:t ville framlägga förslag om ordnande af ifrågavarande skyldighet, så att den efter billiga grunder blefve gemensam för samtliga innebyggarna i häradet; men en sådan skrifvelse blef underligt nog icke trots Riksdagens beslut expedierad.

Emellertid har från och med år 1867 till och med år 1884 frågan om grunderna för deltagande i kostnaderna för byggnad och underhåll af tingshus och häradsfängelser snart sagdt vid hvarje riksdag förekommit. Andtligen blef den genom lagen den 26 september 1884 ordnad på sådant sätt, att alla de, hvilka inom tingslaget erlägga kommunalutskylder, skola deltaga i berörda kostnad, för fastighet efter hela samt för andra beskattningsföremål efter en fjerdedel af derå belöpande fyrktal.

Nu vilja motionärerna icke nöja sig härmed utan föreslå sådan ändring i lagen, att om förslaget bifölles andra beskattningsföremål än jordbruksfastigheter skulle i förevarande afseende blifva mycket mer betungade än nämnda fastigheter. Bevillningen skulle nemligen läggas till grund för deltagandet i detta onus. Till följd häraf komme andra beskattningsföremål, för hvilka erlägges 5 % bevillning, att med jordbruksfastigheter, hvaraf endast 3 % bevillning utgår, deltaga efter förhållande som 5 till 3.

För min del kan jag icke annat än finna en sådan lagförändring högst obillig, och det förvånar mig, att förslag derom kan röna understöd af andra än motionärerna. På grund af hvad jag anfört, yrkar jag bifall till lagutskottets hemställan.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, gjordes enligt de derunder framställda yrkandena propositioner, först på godkännande af ifrågavarande punkt och vidare derpå att Kammaren, med afslag å hvad utskottet i punkten hemställt, skulle bifalla herrar J. Bengtssons och A. Nilssons i ämnet väckta motioner i hvad de afsågo ändring af grunden för deltagande i kostnaden för byggande och underhåll af tingshus och häradsfängelse; och förklarades den förra propositionen, som förnyades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Angående skyldigheten att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll af tingshus m. m.

(Forts.)

Angående
skyldigheten
att deltaga i
kostnaden för
byggnad och
underhåll af
tingshus m. m.

(Forts.)

Punkten 3.

Herr Stråle, Wilhelm: Ehuru den föreslagna skrifvelsen vid första betraktande synes vara ganska oskyldig, anser jag dock mig pliktig att fästa uppmärksamheten på vissa betänkligheter mot en sådan skrifvelses aflåtande. Häradsskrifvarnes göromål, redan förut ganska betungande, hafva på senare tider blifvit väsentligt ökade, i hvilket hänseende jag endast vill nämna de dem till följd af värnpligtslagen åliggande göromål; och redan under nuvarande förhållanden uppstår behof af biträden; om man ytterligare pålägger dem skyldigheten att utdebitera tingsbyggnadsmedlen ökas naturligtvis ännu mera deras förut betryckta ställning.

Man åberopar till stöd för förslaget, att häradsskrifvarne redan nu hafva skyldighet att debitera landstingsmedlen, men dessa medel utgå efter en enda grund, nemligen bevillningen, och föranleda följaktligen till en jmförelsevis lätt räkneoperation, hvaremot debiteringen af tingshusbyggnadsmedlen skall verkställas efter olika grunder för fastighet och andra beskattningsföremål ofta till små belopp, medförande en synnerligen tidsödande räkning för häradsskrifvarne.

Jag har mig bekant, att en eller annan häradsskrifvare på grund af enskildt aftal åtagit sig ifrågavarande debitering, och det har gått för sig med biträde och mot öfverenskommen betalning, och jag kan nämna, att en häradsskrifvare, som åtagit sig sådant uppdrag, fått dermed arbeta 15 à 17 timmar om dygnet.

Äfven om man skulle tillägga häradsskrifvarne någon godtgörelse för ifrågavarande debitering, betviflar jag, att denna godtgörelse blefve tillräcklig ens för aflönande af erforderligt nytt biträde, hvadan jag hemställer, att utskottets förslag måtte afslås.

Herr Bergström: Herr grefve och talman! Det låter visserligen icke förneka sig, att de nya grunder, som genom lagen af den 26 september 1884 stadgades för taxering af medel till bekostande af tingshus och häradsfängelse, vålla mycket större besvär än de grunder, som voro förut gällande, och enligt hvilka ifrågavarande byggnadsskyldighet, såsom bekant, utgjordes efter hemmantal. Men det är väl att märka, att åliggandet att debitera och uppbära medel för bekostande af tingshus' och häradsfängelses byggande och underhåll icke är något nytt åliggande, som man vill hvälfva på fögderiförvaltningen; den har haft detta åliggande sedan uråldriga tider. Fögderiförvaltningen utför ännu detta åliggande på många ställen i riket; och å orter, hvarest så icke sker, utan debitering och uppbörd af ifrågavarande medel är öfverlemnad åt de kommunala myndigheterna, vållar denna anordning otroligt besvär och stor omgång. För min del håller jag före, att Kongl. Maj:t, efter hörande af Konungens befall-

ningshafvande, skall kunna gifva föreskrifter af den art, att fögderiförvaltningen icke skall blifva synnerligen mera betungad genom debitering och uppbörd af dessa medel enligt de nya uttaxeringsgrunderna än enligt de gamla. Det är visst icke fråga om att befria menigheterna från skyldigheten att betala provision, d. v. s. en skäligen ersättning för fögderiförvaltningens besvär i detta afseende.

Angående skyldigheten att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll af tingshus m. m.

(Forts.)

Som man vet, utgår för närvarande provision af landstingsmedlen, och det är icke utskottets mening, att icke provision äfven skulle utgå af ifrågakommande medel. Om den föreslagna skrifvelsen beslutas af Riksdagen och således kommer fram till Kongl. Maj:t, lär Kongl. Maj:t i vanlig ordning höra sina befallningshafvande samt möjligen kammarkollegium och statskontoret angående hvilka föreskrifter, som vore lämpliga och borde utfärdas. Jag föreställer mig, att sådana bestämmelser kunna gifvas, att icke för små belopp för hvarje gång behöfva uttaxeras, utan så stora, att de förslå till bestridande af förekommande årliga utgifter för en längre tid af 3, 4, å 5 år, och att, endast när verklig ombyggnad kräfver stora omkostnader, särskildt utdebitering behöfver ifrågakomma.

Jag skulle alltså vilja hemställa, om icke kammaren nu ville bifalla utskottets betänkande, hvilket är väl öfvervägdt och, så vidt jag förstår, icke skall leda till synnerliga olägenheter vare sig för fögderiförvaltningen eller för någon annan.

Sedan öfverläggningen härmed slutats, gjorde herr grefven och talmannen enligt de derunder framställda yrkandena propositioner, först på godkännande af nu föredragna punkt och vidare på afslag å hvad utskottet deri hemställt, hvarefter propositionen på punktens godkännande upprepades och förklarades vara med öfvervägande ja besvarad.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran bevillningsutskottets den 19 i denna månad bordlagda betänkande n:o 1.

Herr grefven och talmannen yttrade att han, enligt öfverenskommelse vid hållen talmanskonferens, finge föreslå, det kammaren ville besluta att vid det sammanträde, som komme att ega rum nästa måndag, till behandling företaga bevillningsutskottets betänkande n:o 1.

Detta förslag antogs.

Justerades fem protokollsutdrag för detta sammanträde, hvarefter kammaren åtskildes kl. 12,43 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.